

יוצאים לדרך חדשה בגיל 75

בפרשתנו חל מפנה בחייו של אברהם, עם הציווי הראשון אליו מאת אלוקים. זהו שלב המעבר בו אברהם מתחיל לנהל את חייו על פי ההוראות האלוקות ולא בהתאם להיגיון האנושי שלו שהדריך והוביל אותו עד אז. זה הרגע בו הוא הופך לאישיות מפורסמת והרעיונות שהציג כובשים את הלבבות.

האם התנ"ך פופולרי בהולנד

השבוע פגשתי מנהל בית ספר תיכון בהולנד. בבית הספר שהוא מנהל לומדים 800 תלמידים מכל הדתות: נוצרים, מוסלמים וכו'. תוך כדי שיחה דובר על המצב בישראל, והמנהל אמר לי שהוא מנסה להציג לפני התלמידים את שני הצדדים ומשאיר להם לקבל את ההחלטה מה נכון וראוי.

התחלנו לנהל שיחה על כך שמי שמאמין בעשרת הדברות יודע שאין כזה דבר שהאדם מחליט מה נכון. שאלתי אותו: אם תלמיד בבית-הספר שלך יגנוב כסף מילד שבא מבית עשיר ויקנה בזה סנדוויץ' לתלמיד רעב שמגיע מבית עני. אתה תאמר לו שזה לא נכון ולא מורלי לעשות כך, והוא יאמר לך: כבוד המנהל, אנחנו חיים בדמוקרטיה. אתה זכאי להאמין כרצונך ואני זכאי להאמין שלא רק שמותר לי לעשות את זה, אלא זה מצוה לגנוב מהעשיר ולהאכיל את העני מה אז תענה לו?!?

שאלתי אותו האם הוא לומד תנ"ך. "זה משעמם", הוא ענה ואז הוסיף: "כשאני שומע את זה כעת, זה נשמע הרבה יותר מובן".

התנ"ך מלמד אותנו שקוד אתי, מה מוסרי ומה לא זהו לא דבר שניתן לבחירה. אלוקים הוא זה שמחליט מה נכון ומה לא. הקב"ה אמר בעשרת הדברות שאסור לרצוח ולכן אסור לעשות את זה. לא אני, אתה או התלמידים הם אלו שמחליטים מה נכון ומה לא.

המנהל טען שאחוז האנשים הדתיים בהולנד פוחת והולך, ולכן קשה לו לדבר על דת בבית הספר. "על אברהם אבינו שמעת", שאלתי. "בוודאי", הוא ענה. "כשאברהם התחיל להפיץ את הרעיון שיש אלוקים בעולם הוא היה קול בודד. כל העולם היה נגדו. כולם היו עובדי אלילים, והנה בסופו של דבר הוא ניצח והיום רוב העולם מאמין בא-ל אחד, ולכן אין מה להתפעל אלא ללכת בעקבותיו של אברהם אבינו".

בהמשך השיחה הוא סיפר לי בגאווה שהסבתא שלו בהולנד הצילה יהודים בזמן מלחמת העולם השנייה, והייתה תקופה שהם היו חייבים להכניס הביתה גם חיילים נאצים, ואותם חיילים לא גילו את הסוד שהם מסתירים בבית יהודים. הוא הוסיף ואמר שבילדותו גדל על הסיפורים האלה.

המפנה בחייו של אברהם

בתחילת פרשת נח מפרש רש"י את המילים "נח איש צדיק" בדורותיו", שלפי דעה אחת "אילו היה בדורו של אברהם, לא היה נחשב לכולם". מביא הרבי שאלה מהמפרשים: מהו פשר המשפט הזה, הרי אברהם נולד 58 שנה לפני שנח נפטר, ואם כן נח חי ופעל בדורו של אברהם. כיצד רש"י אומר שאילו היה בדורו של אברהם, הלוא הוא בפירוש כן היה, וגם אז בחיי אברהם נח נחשב צדיק?

מתרץ הרבי, שהסיפור של אברהם בתורה מתחיל בפרשתנו בציווי הקב"ה "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך". אומר רש"י שהסיבה שה' רצה שאברהם יעזוב את חרן וילך לארץ ישראל זה כדי "שאודיע טבעך בעולם", שיתפרסם שמו של אברהם בעולם. לפי זה משמע, אומר הרבי, שעד אז אברהם עדיין לא התפרסם. העולם עדיין לא הכיר בגדולתו, ולכן זה לא נקרא עדיין 'דורו של אברהם'.

בן כמה היה אברהם כאשר ה' ציווה אותו "לך לך"? הוא היה אז בן 75 שנים. זה היה כמעט עשרים שנה אחרי שנח הסתלק מן העולם, ולכן כל זמן שנח חי, זה עדיין לא נקרא "דורו של אברהם". רק אחרי שהוא קיים את ציוויו של הקב"ה "לך לך", או אז הוא התחיל להשפיע על העולם. (שיחות קודש תש"מ ח"א עמ' 294 ואילך).

אבל לכאורה זה לא מובן. אברהם אבינו כבר היה אישיות מפורסמת בגיל צעיר. כל ילד שמתחיל ללמוד פרשת שבוע מכיר את הסיפור שתרח, אביו של אברהם, היה מוכר פסלים וכאשר פעם הוא נסע מחוץ לעיר וביקש מבנו אברהם שישגיח עליהם, בא אברהם ושבר את כל הפסלים של אביו ובגלל זה הוא נזרק לכבשן האש ויצא משם חי. כל זה קרה עוד באור כשדים לפני שהוא הלך לחרן, והסיפור הזה התפרסם מאוד. גם לאחר מכן כשהוא היה בחרן נאמר עליו: "הנפש אשר עשו בחרן", "אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת הנשים" (לך יב, ה). נמצא שהוא השפיע על הרבה אנשים. אם כן מה הפירוש "להודיע טבעך בעולם", שרק עכשיו הוא מתחיל להשפיע על העולם?

מסביר הרבי בשיחותיו הק' שעד הציווי "לך לך" אברהם עשה את מה שלדעתו נחשב מוסרי, ומה שהוא ראה לנכון כיצד לעבוד את ה'. אבל הקב"ה עדיין לא ציווה אותו כלום. בפרשתנו, מהציווי "לך לך" מתחילה דרך חדשה. הקב"ה מצווה את אברהם והוא זה שמקיים את ציווי הקב"ה. הוא מתחבר לקב"ה על ידי זה שהוא מקיים את רצונו של הקב"ה, שזהו צוותא וחיבור אמיתי. זה התחיל עם הציווי "לך לך", ממשיך עם הציווי לעשות ברית מילה כשאברהם בן תשעים תשע שנים ועד לניסיון הגדול ביותר, עקידת יצחק.

זה הכוונה "שאודיע טבעך בעולם". אברהם מראה דוגמא אישית כיצד אדם צריך להתנהג. לא הוא זה שמחליט מה אתי ומורלי, אלא הקב"ה מכותיב לו מה מורלי ומה לא.

ישראל יוצאת לדרך חדשה

רבותיי, לא רבים יודעים שאברהם אבינו נולד בשנת 1948 לבריאת העולם. בהשגחה פרטית ישראל נולדה בשנת 1948 לספירה. ואולי אפשר לומר בדרך אפשר, שכשם שלקח לאברהם שבעים וחמש שנים עד שהוא יצא לדרך חדשה ורק אז באמת התפרסמה גדולתו בכל העולם, על אף שגם קודם הוא פעל גדולות ונצורות, כך אפשר להמליץ בקשר לארץ ישראל.

כל מה שישראל עברה במשך השבעים וחמש שנים האחרונות זה עדיין כמו לפני הציווי "לך לך". ישראל הושלכה לכבשן האש יותר מפעם אחת וניצלה, היא גם השפיעה על יהודים ולא יהודים בכל העולם, אבל הכול היה הכנה. כעת, בשנת השבעים וחמש, היא יוצאת לדרך חדשה. האחדות שאנו רואים בשבועיים האחרונים וההתעוררות הרוחנית שבאה בעקבותיה, זה דבר שלא ראו אצל יהודים, לא בארץ-הקודש ולא בחוץ-לארץ במשך שנים רבות. בעלי דירות מוותרים על השכירות לצעירים שיצאו למילואים כדי להגן על העם והארץ, אלפי יהודים בחו"ל שמחזיקים דירות בישראל מציעים אותם למשפחות שהתפנו מגבול הדרום והצפון חינם אין כסף, יהודים בכל העולם רוצים לקנות זוגות תפילין ויש ביקוש עצום לתפילין ומזוזות, ואין הקומץ משביע את הארי.

אפשר לומר שעם ישראל מקיים עכשיו את הציווי "לך לך" לפי הפירוש החסידי: "מארצך" ² מלשון רצון, אנחנו מוותרים על הרצונות שלנו ואנחנו מתחילים לעשות את מה שהקב"ה רוצה. "וממולדתך" ² מהטבע שבו אדם נולד. כלומר, לכל אדם יש את הטבע שאיתו הוא נולד. יש אדם שנולד קמצן או רגזן ולשנות את הטבע זה דבר קשה מאוד. על זה אומרים לו: "לך לך", צא מזה ותשתנה. "ומבית אביך" ² מהחינוך שקיבל מהבית. לפעמים גם מזה אדם צריך להיגמל כדי לעשות את רצון ה' (תו"מ מ"א עמ' 218. לקו"ש ח"א עמ' 17).

עם ישראל התרגל לריב, להתווכח בלי סוף עד שכבר לא יודעים על מה רבים. עכשיו אחרי שמחת תורה של שנת תשפ"ד, עם ישראל יוצא לדרך חדשה, "אל הארץ אשר אראך". אנו הולכים לארץ ישראל הפנימית, כפי שחסידות מסבירה "ארץ שרצתה לעשות רצון קונה". מהיום אנו משתדלים לעשות את רצונו של הקב"ה, ואז אנו מובטחים שיתקיים בנו סיפא דקרא "ואגדלה שמך והיה ברכה".